

Лекція: Виробничі та економічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств.

1. Система виробничих показників і методика їх визначення.
2. Система економічних показників діяльності підприємств і методика їх визначення.
3. Основні види діяльності с. г. підприємств.

Рижмань Д. І. Економіка підприємства с. 32-34.

Підприємство – це організаційно-відокремлена та економічно самостійна основна ланка виробничої сфери народного господарства, що виготовляє продукцію (виконує роботу або надає платні послуги).

Кожне підприємство є юридичною особою, має замкнуту систему обліку та звітності, самостійний баланс, розрахунковий рахунок у банку, печатку з власною назвою, товарний знак у вигляді певного терміна.

Сільськогосподарське (аграрне) підприємство – це юридична особа, основним видом діяльності якої є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, виручка від реалізації якої становить не менше 50 відсотків загальної суми.

Кожне підприємство здійснює багато конкретних видів діяльності, котрі можна об'єднати в окремі головні напрями:

- вивчення ринку товарів;
- інноваційна діяльність;
- виробнича діяльність;
- комерційна діяльність;
- після продажний сервіс;
- економічна діяльність;
- соціальна діяльність.

На обсяг і якість кінцевого продукту впливають різні фактори:

В сільському господарстві: урожайність, вміст у зерні клейковини, скорочення втрат;

У переробних галузях: своєчасна переробка, збереження якості і мінімум втрат.

Урожайність основних сільськогосподарських культур – відношення валового збору в центрах до посівної площі.

Обсяг виробництва (валовий збір) багаторічних культур – загальний розмір продукції плодоягідних насаджень, виноградників, яка зібрана з загальної площі насаджень.

Обсяг виробництва (валовий збір) сільськогосподарських культур – загальний розмір продукції, зібраної з основних, повторних, міжрядних посівів,

у натуральному вираженні. Обсяг виробництва (валовий збір) зернових і зернобобових культур, насіння соняшнику в період збирання врожаю наведено в початково оприбуткованій (фізичній) масі (масі сільськогосподарських культур після збирання), за рік у цілому – у масі після доробки (початково оприбуткована маса сільськогосподарських культур за виключенням невикористаних відходів (втрат післязбиральної обробки: очистка від часток бур'янів та соломи, лушпайок та інших домішок) і втрат при сушінні (доведення зерна до базисних кондицій).

Обсяг застосованих пестицидів – маса (у діючій речовині) застосованих пестицидів для захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів.

Обсяг унесених добрив – маса мінеральних (у перерахунку на 100% діючої речовини) та органічних (у фізичній масі) добрив, які внесені в ґрунт для поліпшення умов живлення і підвищення врожайності сільськогосподарських культур.

Площа насаджень культур плодкових та ягідних (загальна) – площа відокремлених садів (зерняткових, кісточкових, горіхоплідних) та ягідників, а також площа під деревами і кущами, які ростуть окремо, незалежно від віку насаджень.

Площа посівна сільськогосподарських культур – частина ріллі або інших розораних угідь, яка фактично зайнята посівами: озимими, які посіяні восени минулого року та збереглися до закінчення весняної сівби, та ярими культурами під урожай поточного року.

Площа посівна уточнена сільськогосподарських культур – площа, яка була фактично зайнята під посівами сільськогосподарських культур навесні (площа посівів озимих культур, що збереглися, та площа ярих культур), з урахуванням посівів пізніх культур під урожай поточного року (літні посадки), а також змін у господарському використанні посівів (перехід посівів із груп одного виробничого напрямку до інших, наприклад, на зерно, зелений корм, сіно тощо).

Продуктивність тварин характеризують показники:

- ✓ Надій на середньорічну корову – відношення річного надою молока по господарству в центнерах до середньорічної кількості корів;
- ✓ Несучість дорослих курей (шт.) – відношення загальної кількості одержаних у господарстві яєць, шт., до середньорічної кількості курей – несучок, голів;
- ✓ Середньодобовий приріст і приріст молодняку та худоби на відгодівлі за видами худоби (г, кг) – відношення валового приросту в господарстві в центнерах до середньорічного поголів'я молодняку і відгодівельного поголів'я худоби в головах, поділити на 365;

- ✓ Одержано телят на 100 корів – частка від ділення кількості одержаних живих телят після місячного віку на кількість корів;
- ✓ Одержано поросят на одну свиноматку – відношення кількості живих поросят після місячного віку, одержаних від основних свиноматок, голів, до середньорічної кількості основних свиноматок, голів;
- ✓ Одержано ягнят на 100 вівцематок і ярок старше року – частка від ділення кількості живих ягнят після місячного віку, голів, на кількість вівцематок і ярок старше року на початок поточного року, голів.

Жива маса сільськогосподарських тварин, реалізованих на забій – сума живої маси сільськогосподарських тварин, які були реалізовані на забій (товарний забій) та/або забиті на м'ясо на своєму підприємстві (внутрішньогосподарський забій), незалежно від того, де був проведений забій: безпосередньо на підприємстві чи на бойні, та приросту живої маси сільськогосподарських тварин на відгодівлі, нагулі та дорощуванні, який одержаний відгодівельними підприємствами та ското базами переробних підприємств від куплених тварин.

Забійна маса сільськогосподарських тварин, реалізованих на забій – загальна забійна маса (м'ясо, жир-сирець, харчові субпродукти) сільськогосподарських тварин, яка отримана як при реалізації на забій (товарний забій), так і при внутрішньогосподарському забої тварин на м'ясо, незалежно від того, де був проведений забій: безпосередньо на підприємстві чи на бойні.

Індекс сільськогосподарської продукції характеризує рівень змін фізичного обсягу виробництва продукції сільського господарства, виробленого за періоди, що обрані для порівняння.

Кількість одержаних яєць від птиці свійської – загальна кількість яєць, які отримані від усіх видів свійської птиці, включаючи втрачені через бій, псування тощо, а також витрачені для виведення молодняку (інкубація) квочками або в інкубаторі.

Кількість сільськогосподарських тварин – показник, що характеризує загальну наявність сільськогосподарських тварин певного виду на звітну дату.

Обсяг виробництва (валовий надій) молока – загальний обсяг фактично надоєного молока від корів усіх порід, буйволиць, овець і кіз, кобил, інших маток сільськогосподарських тварин.

Обсяг виробництва (валовий настриг) вовни – загальний обсяг фактично настриженої з живих овець і кіз вовни, включаючи вовну, яка була використана на внутрішньогосподарські потреби.

Виробничі ресурси сільськогосподарського підприємства – земля, засоби виробництва і працівники, які приводять у рух засоби виробництва,

використовують землю і виробляють необхідні для суспільства матеріальні блага.

Валова продукція сільськогосподарського підприємства – обсяг виробленої за певний період продукції сільськогосподарськими галузями, промисловими і підсобними виробництвами.

Товарна продукція – реалізована на сторону та використана для громадського харчування в господарстві.

Використання землі як основного засобу виробництва характеризують виходом валової продукції і валового доходу галузей сільського господарства на 1 га сільськогосподарських угідь.

Річна фондвідача основних фондів сільськогосподарського призначення – визначають як відношення валової продукції галузей сільського господарства до вартості основних фондів сільськогосподарського призначення.

Виробництво продукції на одну гривню виробничих витрат – відношення валової продукції сільського господарства до відповідних виробничих витрат. Визначає ефективність використання обігових коштів.

Продуктивність праці – показник працездатності робітників підприємства. Визначають як відношення валової продукції галузей господарства до затрачених людино-годин на вироблену продукцію.

Валовий дохід – грошовий вираз вартості знову створеного працею продукту в господарстві. Складається з чистого доходу і оплати праці.

Чистий дохід – грошовий вираз суми валового доходу за мінусом оплати праці.

Прибуток – різниця між грошовими надходження від реалізації сільськогосподарської продукції (робіт і послуг) та повною собівартістю реалізованої продукції.

Прибуток на 1 ц продукції – різниця між ціною і повною собівартістю.

Собівартість 1 ц продукції – грошово-матеріальні затрати на виробництво і реалізацію одиниці продукції (робіт і послуг).\

Собівартість – це грошовий вираз поточних витрат підприємства на виробництво і реалізацію одиниці продукції.

Рентабельність – процентне відношення прибутку до собівартості, що характеризує економічну ефективність виробництва, за якої підприємство за рахунок грошової виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) повністю відшкодовує витрати на її виробництво й одержує прибуток як головне джерело розширеного відтворення.

